

Aetlan fyri framtíðina

Tey fýra fakfeløgini, Føroya Ídnaðar-felag, Føroya Arbeiðsgevarafelag, Føroya Reiðarafelag og Føroya Ráfiskakeyparafelag, hava sent landsstýrinum soljóðandi brev:

»Eftir øllum at døma eru vit í Føroyum komin inn í eina ónda ringrás, har okkara inntøku-grundarlæg áhaldandi mink-ar, samstundis sum útlitini fyri eini broyting til tað betra av ymsum orsökum eru sera ring.

Tað, sum vit í vinnulívum merkja, er, at líkviditeturin bæði hjá einstaklingum, virkjum og bankum er sera avmarkaður og minkar al-samt, samstundis sum ongi útlit eru fyri at útvega nýggjan líkviditet. Sama er galdandi fyri landskassan. Sjálvt um tað mögulega eydnast hjá landskassanum at útvega sær nýggjan líkviditet, so verður hetta bert til eina stutta tíð við núverandi gongd.

Tá tosað verður um hesi viðurskifti, verður roynt at finna frágreiðingar um, hví soleiðis er statt, og verða grundgevingar brúktar sum fiskaloysi, avmarkaðir fiskimøguleikar, vána-ligir fiskaprísir o.s.v., men hetta er ikki nakað nýtt fyrbrigdi, soleiðis hevur altíð verið hjá okkum sum fiskivinnu-tjóð. Eisini verður brúkt at kasta hvørjum øðrum fyri teir feilir hesin og hasin hava gjørt, heldur ikki hetta førir til nakað.

Vit hava bæði góðar og minni góðar natúrligir fyrirtæti fyri virksemi í Føroyum, men kanska í mun tí lond, sum væl fáa tað at bera til, lut-fálsliga góðar fyrirtæti.

Spurningurin, vit eiga at seta okkum, er, um vit sjálvi hava skapt slíkar fyrirtæti fyri virksemi í Føroyum, at tað illa fæst nakað at bera til.

Eftir okkara tykki er bráðneyðugt at broyta okkara vinnuliga fyrirtæti, struktur og samlaða kostnaðarstöði, her hugsa vit um effektivitetin bæði innan tað almenna og tað privata, í

løgukostnað, ymiskar vinnuligar sýmdir, skattatryst og lønarlag-ið innan ávís økir. Hetta eru faktorar, sum hava avgerandi týdning at fáa í rættlag, skal nýggjur í-løgupeningur og figg-ing útvegst.

Tað er nevniliga so, at sjálvt um vit kundu útvega nýggja líkviditet, so kundi hetta í nógvum fótum víst seg at verið til fánýtis, tí okkara kostnaðarstöði ger tað trupult at fáa virksemi í Føroyum at bera seg.

Undirritaðu feløg eru samd um, at tað er í evstu løtu, at vit loysa omanfyri nevndu trupulleikar beinanvegin, skal ikki samfelagið um heilt stutta tíð mest sum alt stöðga upp.

Vit skulu tí hervið heita á okkara politisku myndugleikar um sam-an við avvarðandi þort-um at leggja eina aetlan fyri, hvussu skal komast burtur úr okkara sera vandamiklu stöðu og skapa karmar fyri einari sunnari vinnu framyvir. Vit eiga ikki at geva okkum sjálvum longri tíð enn restina av árinum at koma við eini loysn og fara undir hetta ar-beiði beinanvegin.

Vit hava tíkið hetta óvanliga stig tí, sum sagt omanfyri, so meta vit, at tíðin er sera knøpp og styttri enn tey flestu gera sær far um.

Vit vóna at tíkið verður væl ímóti hesi áheitan og at frætta aftur skjótast, siga formenninir í teimum fýra fakfeløg-unum.

Føroya Ídnaðarfelag
Bergur Poulsen

Føroya Arbeiðs-gevarafelag
Oddfríður Gregersen

Føroya Reiðarafelag
Jákup Sólstein

Føroya Ráfiska-keyparafelag
Leivur Michelsen

3000 nýggj arbeiðspláss eftir trimum árum

Tað stöðugt minkandi virksemd í Føroy-um hevur havt eitt vaksandi arbeiðsloysi við sær.

Eisini hevur hetta ført til, at tað er trupult at fáa javnvág í á figgjarlógini. Fyri at loysa hendan trupulleika, eru skattir og avgjöld hækkað, og vil hetta minka um móguleikan og hugin hjá tí einstaka at gera ilögur.

Vit eru eftir øllum at døma komnir inn í eina ónda ringrás. Fyri at snara hesi gongd, mugu vit skipa soleiðis fyri, at tað verður áhugavert hjá tí einstaka at gera í-lögur í føroyskt vinnulív. Tað er nevniliga so, at tað eru ógvuliga fá virkir í dag, sum geva eitt vvirskot, tí kemur lítið av peningi hagani til nýlögur - tí er tað umráðandi at gera tað áhugavert hjá tí einstaka løntakaranum at gera ilögur, skilvar Føroya Arbeiðsgevarafelag í uppskoti um ávís tiltøk fyri at fáa skapt nýggj arbeiðspláss og styrkja ta figgjarligu orkuna hjá verandi virkjum.

Útvegan av partapeningi

Skotið verður tí upp at loyvt verður hvørjum einstakum føreyngi at keypa partbrøv ella seta pening í virksemi upp til eina ávísu upphædd um árið, og skal henda upphædd kunna dragast frá inntøkuni, tá skattur skal roknaast.

Um vit hugsa okkum, at 100 milj. kr. um árið verða brúktar sambært hesum uppskoti, so vildi hetta skapt ca. 1000 arbeiðspláss um árið. Eftir trimum árum hevði hetta verið 3000 arbeiðspláss, og landskassin hevði tá havt givið úti við tríggar ferðir so stóra inntøku sum frammanundan. Sí hjáløgu útrokning, ið visir hvørja ávirka tað hevði havt, um 100 milj. kr. um árið vórðu settar sum partapeningur í nýtt virksemi í Føroyum, og hesin peningur varð drigin frá skattligu inntøkuni.

Fyrirtætið fyri hesum rokniðstykkinum eru:

- 1) Samlaða (incl. tollur og avgjöld) marginala skattatryst 60%.
- 2) Meðal (incl. tollur og avgjöld) skattatryst 45%.
- 3) 70% av figgjarlógini fer til lønir.
- 4) Fyri hvørja fløgu uppá 100 kr. verða goldnar 25 kr. í harav standandi framleiðslulønnum.
- 5) Fyri hvørt arbeiðspláss, ið verður skapt á hendan hátt, verður samstundis skapt 1/2 arbeiðspláss í aðrari vinnu.
- 6) Tíkið er ikki við negatíva ávirkanin av minni privatarari nýtslu og positivu ávirkanini av sjálvri fløgu,

uni, tá ilögur verða gjørdar, og eginpeningurin verður drigin frá skattligu inntøkuni.

Rokniðstykkið er sum heild ikki ein neyv tjóðbúskaparlig útrokning, men heldur ein varislig meting grundað á lyklatal.

Tann grundleggjandi fyrirtæti er tá saman um kemur, at fløgurnar eru vinnuskipandi og ikki plasering av passivum peningi. Tað er ikki eydnast at finna eina automatiska skipan, sum tryggjar at so verður. Tí vil tað vera neyðugt, at persónar, nevnd ella stovnur í hvørjum einstakum føri góðkenna tær einstøku fløgurnar, sum kunnu fáa nevndu skattligu sýmdirnar.

Hugsast kundi at fløgufeløg kundu hjálpt teimum, sum ynskja at gera ilögur sambært skipanini, og verið sambindingarlið við tann góðkennandi myndugleikan.

Ein slík skipan hevði skapt áhuga millum fólk fyri vinnulívum og eisini skapt meiri fatan fyri teimum teimum, vinnulívið arbeiðir undir. Eisini kundi verið roknað við, at tey, ið fara at gera flögur, koma at seta krøv til leiðsluna á virkjum, um at fløgupeningur skal forrentast sum annar peningur og soleiðis verið við til at hækka stöðið í føroyskum vinnulívi.

Vit halda ikki at nakar skal ella er fløgur fyri at siga í hvat virksemi, flögur skulu gerast, tað mugu fólk sjálvi avgera, tað verið seg at varðveita arbeiðspláss, marginalilögur ella heilt nýtt virksemi. Einasta treyt

skal vera, at fløgan ikki er passiv men vinnuskipandi. Í sama viðfangi vilja vit gera vart við ta óhepnu skipan, vit hava, at mistur partapeningur ikki kann dragast frá í inntøkuni, meðan mistur veðhaldspeningur kann dragast frá. Hetta hevur verið medvirkandi til, at partapeningur í føroyskum fyr-tøkum er sera lítill. Fyrirtøk-urnar koma tí so at siga bert at arbeiða við fremmandum peningi, og er hetta sera dyrt og ger fyrirtøkurnar ógvuliga veikar.

Vit vilja tí skjóta upp, at lógarbroytingar beinanvegin verða gjørdar soleiðis, at mistur nýteknar partapeningur, teknaður aftan á at omannevnda skipan er sett í gildi, og har tað

frammanundan ikki er gjørt brúka av skattafrádrátti, framyvir kann dragast frá í inntøkuni, og at gamlar veðhaldsskyldur skulu kunna oknverast til partapening undir nýggju skipanini.

Lánimøguleikar

Tað verður met, at neyðugt verður at útvega uttanlands figging til so stórar flögur, sum vit tosa um. Spurningurin er um ikki bankarnir klára hesa uppgávu, ella um tað mugu gerast serlig tiltøk fyri at útvega lán til fløgurnar. Bankar, vinnulív og tað almenna eiga at fylgja við hesum viðvikjandi og taka neyðugu stigini.

Vit skjóta upp, at arbeitt verður skjótt og miðvíst við hesum uppskoti, og at hædd verður tikin fyri hesum á komandi figgjarlóg.

Tórshavn 26.08.1992

Føroya

Arbeiðsgevarafelag

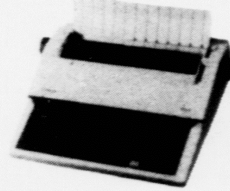
Iløgupeningur við frádráttarrætti 1992

Til flögur íalt um árið at draga frá skattligu inntøkuni	1000 kr. 100,000	Brúkt á figgjarlóg 1000 kr. 60,000	Brúkt til flögur 1000 kr. 100,000
Skattur íalt			
Partapeningur			
Herav brúkt til lønir og veitingar	42,000		100,000
Tilsvarandi fløga (20% eginpeningur)			500,000
Skattur av vinningsbýti (20%)			2,000
Tilsvarandi almennar lønir og veitingar			1,400
Tilsvarandi lön í nýskaptari vinnu			125,000
Til lønir íalt			126,400

Meir skaptar lønir av fløgu	84,400
Meir skaptur skattur	37,980
Meir skapt (beinleiðis) arbeiðspláss	653
Avleiddar lønir	42,200
Avleiddur skattur	17,091
Avleidd arbeiðspláss	319
Meira skapt arbeiðspláss íalt	971
Samlaðar inntøkur hjá tí almenna	57,071

Niðurstøða:

Eftir trimum árum er skapt ca. 3000 arbeiðspláss, og landskassin fær úti við tríggar ferðir so stóra inntøku sum frammanundan.

Canon

ES3
skrivimaskina

lítil og lætt

Tilboð kr. 2.400,-

T-Mac

Sverrigsgøta 9, box 118
110 Tórshavn
Tlf. 10400, fax 10915